

۲۰۱۲/۱۰/۰۷

داکتر عبدالرحمن زمانی

توطئه های انگلیس علیه حکومت امانی: عوامل خارجی سقوط رژیم امانی (قسمت ۳۲)

مأمورین انگلیسی در سفارت و قونسلگری های شان در افغانستان نه تنها مشغول عملیات وسیع جمع آوری اطلاعات استخباراتی بودند، بلکه برای جلب حمایت رهبران مذهبی و قومی از هر نوع وسیله و توطئه نیز استفاده میکردند. سفیر انگلیس فرانسیس همفریز (Sir Francis Humphrys) یکی از طراحان و مهره های عمده توطئه های انگلیس علیه رژیم امانی بود. او قبل از آن بین سالهای ۱۹۰۴ تا ۱۹۱۷ در پست های مختلف سیاسی ایالت سرحدی شمال غربی کار کرده و در سال ۱۹۱۸ هم برای مدتی در قوای هوایی شاهنشاهی نو تأسیس انگلستان در هند بریتانوی مأموریت داشت. او بعد از آن بحیث پولیتیکل ایجینت خیبر و معاون وزارت خارجه حکومت هند بریتانوی کار کرده و با امور افغانستان و خصوصیات افغانها آشنائی کامل داشت. همفریز بعد از استقلال افغانستان و معاهده ۲۲ نومبر سال ۱۹۲۱ اولین سفیر انگلستان در کابل تعیین و از تاریخ ۲۷ جنوری ۱۹۲۲ تا ختم حکومت غازی امان الله خان و مؤفقت توطئه هایش در آنجا بود. خانم همفریز دختر «هیرالد ارتر دین» اولین کمشنر عمومی ایالت سرحدی شمال غربی بود. (۱)

(همفریز، شیخ محبوب علی و چند نفر از اعضای دیگر سفارت انگلیس در کابل)

یکی از فعالترین مأمورین هندی سفیر همفریز شیخ محبوب علی بود که مثل خود همفریز در خدمات سیاسی هند بریتانوی سابقه دار بوده و تحت نام آتش یا سکرتر امور شرق در سفارت انگلستان در کابل ماهانه مبلغ شش هزار (۶۰۰۰) روپیه را، که در آن زمان مبلغ بسیار گزافی بود، برای تمویل فعالیت های استخباراتی خرج میکرد. (۲) به گفته استاد فضل غنی مجددی چنانچه حضرت صاحب محمد صادق مجددی نوشته است سکرتر شرقی سفارت انگلستان در کابل با حبیب الله خان [کلکانی] ارتباط داشته است. و در دسمبر ۱۹۲۸ او را در شفاخانه سفارت انگلستان معالجه نمود. (۳)

دیپانوی شمیره: له 1 تر 6

افغان جرمن آنلاين تاسو په درنښت همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ magalat@afghan-german.de یادښت: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکي په خیر و لولی

(خان بهادر شیخ محبوب علی بعداً بحیث پولیتیکل ایجنت و بدون ریش و کلاه در بین قبایل آزاد)

از امکان بعید نیست که اعضای حزب نقابدار نیز از جمله اجیران و گماشتگان همین شخص بوده باشد. شادروان غبار درباره این حزب مینویسد که « در بین روشنفکران وطن پرست یک دسته عناصر مرموز بشکل یک حزب نقابدار و مصنوعی رخنه کرد. این نقابداران شارلتان در مرکز و شرق کشور جهت فریفتن مردم شعارهای دروغین انقلابی میدادند و ظاهراً از «جمهوریت» دم میزدند، اما اینها معنای دشمن جدی دیموکراسی و جمهوریت و ترقی بوده برای دیگران خدمت میکردند، و بعدها معلوم شد که ایشان بجز مزدور و آله یی در دست ارتجاع و استبداد نبودند، زیرا در زیر عنوان «جمهوری خواهی» برای از پا در آوردن رژیم امانیه کوشیدند، و فی الواقع راه را برای برقراری یک رژیم ارتجاعی باز کردند. در حالی که دیموکراتهای حقیقی بر ضد نظام کهنه فیودالی بوده بهبود حال ملیونها دهقان کشور را مد نظر داشتند و در مقابل ارتجاع از اصلاحات و بقای دولت امانیه حمایت می نمودند. روی هم رفته فعالیت این دسته ارتجاعی، سیلابی از پروپاگند مهیج و تحریکات آمیز را در سرتاسر کشور جاری نمود و افکار مردم را منحرف ساخت. البته در بین تمام این فعالیتها، تبلیغ روحانیون نقش برجسته تری داشت، زیرا اینها توانستند که تمام توده ها را که قبلاً از طرز اداره دولت شاکی و رنجیده بودند، با اسلحه تلغین و تکفیر شاه مجهز نمایند. » (۴)

قونسل های انگلیس در جلال آباد و قندهار هم تحت اثر شیخ محبوب علی برای پیاده نمودن توطئه های انگلیس اجرای وظیفه مینمودند، اما وظیفه جهانگیر خان قونسل جلال آباد مهمتر و حساس تر بود، چنانچه در اغتشاش شینوار رول مهمی را ایفا نمود.

در رابطه با فعالیت های جاسوسی سفارت انگلیس ها مختصراً به چند نمونه ذیل اشاره میکنیم :

1. کشف اسناد و شناسائی رحمت خان یکی از ملازمین سفارت انگلیس، کسی که بعداً در دوران حبیب الله کلکانی بعد از برآمدن سفیر انگلیس، مسئولیت حفاظت سفارت را نیز بعهده داشت، بحیث رابط بین سفیر همفریز و یکی از مأمورین عالیرتبه نظامی افغانستان سبب شد که غازی امان الله خان اخیرالذکر را که سمت استادی اش را نیز داشت، از وظیفه برطرف و در خانه اش تحت نظارت قرار دهد، و موضوع را برای رسیدگی به دیوان حرب بسپارد. به گفته آقای رشتیا، اگرچه در اثر وقایع مابعد فرصت برای اصدار حکم درباره او در آن وقت میسر نگردید، لیکن در دیوان حرب اسناد دیگری ارائه گردید که نشان میداد شخص مذکور در روز های حمله حبیب الله کلکانی بنام مرضی در خانه نشسته و کار های عاجل و اوامر فوری را به تعویق می انداخت و در اثر شکایت قوماندانهای جبهات جنگ معلوم شده بود که به هدایت او جبه خانه یک نوع سلاح را با سلاح دیگر به محاذات ارسال میکردند که در میدان جنگ قابل استفاده نمیبود و موجب ناکامی و شکست قوا و تلفات زیاد را فراهم مینمود.

(۵)

2. واقعه دوم در آن روز های بحرانی کشف یک شبکه جاسوسی انگلیسی در داخل ارگ بود که عاملین مهم آن «مادام سی» معلمه خانواده سلطنتی و «تصدق علی» موثران شخصی شاه بودند که روزمره اطلاعات و جریانات داخل قصر شاهی را را به سفارت انگلیس میرساندند.

3. واقعه پرسروصدای دیگر گرفتاری یک جاسوس انگلیس بود که در روز های حمله حبیب الله کلکانی به کابل در مقابل دروازه وزارت حربیه دستگیر شد و حین تفتیش مکاتیب سفارش و معرفی نامه ها و گذرنامه های مخصوص به زبانهای پشتو و اردو با مقدار زیاد کلدان هندی و تفنگچه و کارتوس از جیب ها و محل اقامتش بدست آمد. به اثر اعترافات همین شخص، که بعد از تحقیق و ثابت شدن جاسوس بودنش از طرف دیوان حرب محکوم به اعدام شد، حکومت افغانستان از موجودیت کرنیل لارنس در منطقه شینوار اطلاع حاصل نموده و تصمیم گرفته شد تا تحریکات و مداخلات شرارت آمیز دولت انگلیس در امور داخلی افغانستان که اکنون با اسناد و شواهد غیر قابل انکار ثابت شده بود، در جریده امان افغان بنشر سپرده شود. (۶)

4. در تلگرام محرمانه کمیشنر عمومی ایالت سرحدی شمال غربی ذکر شده است که حکومت افغانستان عکس یک اروپائی را به سرحددار «دکه» ارسال نموده و حکم دستگیری او را صادر نموده است. گفته میشود که این عکس لارنس بوده و در هند تهیه شده است. (۷)

بهبانه سیاست بی طرفی توطئه دیگر انگلیس ها

رابرت مکچیسنی در مقدمه ترجمه انگلیسی کتاب "کابل تحت محاصره: گزارش فیض محمد از قیام سال ۱۹۲۹" [تذکر انقلاب] مینویسد که به نظر فیض محمد (کاتب هزاره) بصورت عمومی بر علاوه از بی ثباتی سیاسی کشور، مسئولیت ناآرامی های قبایلی در شرق و جنوب نیز بدوش انگلیس ها میباید. (۸)

اما انگلیس ها مدعی بودند که خواستار بی ثباتی و برگشتن ناآرامی در افغانستان نبوده و به سیاست عدم مداخله در امور افغانستان پابند میباشند. انگلیس ها ادعا داشتند که تنها از بیرون خطوط میدان بازی، ناظر اوضاع بوده، میخواهند مطمئن باشند که اتحاد جماهیر شوروی نیز عین پالیسی را تعقیب نماید. انگلیس ها میگفتند آماده اند هر آن رهبری را برسمیت بشناسند که قابلیت و استعداد مهار کردن یک افغانستان متحد، نیرومند و مستقل را داشته باشد.

انگلیس ها با این کار شناسائی خود را از رژیم امانی سلب و وی را که پادشاه افغانستان بود با مدعیان دیگر تاج و تخت مثل علی احمد خان، حبیب الله خان کلکانی، غوث الدین خان و محمدنادرخان در یک سطح قرار دادند. به استناد اسناد محرمانه استخبارات انگلیس که فعلاً از محرمانیت برآمده اند به اثبات میرسد که از جمله این مدعیان متعدد تاج و تخت افغانستان، انگلیس ها نادر خان را ترجیح میدادند. اما آنها درک نموده بودند که اگر بصورت آشکار از نادر خان حمایت کنند، این حمایت نسبت نفرت افغانها از استعمار انگلیس، چانس بقدرت رسیدن نادر خان را از بین خواهد برد، و از همین جهت سفارش ادعای نقش بیطرفی را نمودند.

ایا انگلیس ها برآستی در اغتشاشات اخیر دوره امانی بیطرف بودند؟

کارشکنی های بی پرده انگلیس ها تحت نام سیاست بیطرفی و عدم مداخله در دوران اغتشاش برای امان الله خان به قیمت گزاف تمام شد. به گفته پولادا آرشیف انگلستان سندی را که شمولیت آن کشور را در دسیسه سقوط امان الله خان ثابت کند، ارائه نمیدارد. میتوان حدس زد که چنین اسنادی یا اصلاً وجود نداشته اند و یا اسناد مربوط به شمولیت انگلیسها در شورشهای ضد دولت افغانستان را بعداً از بین برده اند. اما اسناد فراوان آرشیفی موجود است که عملیات انگلیس را در فلج ساختن اقدامات امان الله خان برای حصول دوباره سلطنت و اضحاً آشکار میسازد.

در قسمت قبلی از ناپدید شدن حبیب الله کلکانی و رقیقش اعظم میدانی از زندان پشاور، تشویق شان توسط ملانما های انگلیسی، و سه ماه بعد، از سرگیری حملات شان در پغمان و کوه دامن صحبت شد، درین قسمت به چند سند دیگر مراجعه میکنیم که برخلاف ادعای سیاست بیطرفی، دست داشتن انگلیس ها را در سقوط دولت امانی نشان میدهد.

جلوگیری از رسیدن اسلحه و مهماتی که در دوران سفر اروپا خریداری شده بود

در جمله کارشکنی های انگلیس یکی هم منع انتقال اسلحه و مهماتی بود، که امان الله خان خود از اروپا خریداری نموده و اکنون در بنادر هند معطل شده بود. وایسرای هند سفارشنامه همفریز را در انتقال اسلحه به افغانستان به این مضمون به لندن مخابره کرد: «به این وسیله تقاضا میشود که سلاح و مهماتی که توسط دولت افغانستان از اروپا خریداری شده و مدتی است به بنادر هندوستان مواصلت نموده، فعلاً در همان بنادر معطل بمانند.» (۹) امتناع انگلستان از انتقال سلاح خریداری شده از طریق هند به افغانستان، آنها در موقعی که غازی امان الله خان شدیداً به آن احتیاج داشت، شرایط موفقیت وی را بر علیه شورشیان به پیمانۀ زیادی ضعیف ساخت، و بطور غیر مستقیم موقف مخالفین را بر علیه امان الله خان تقویت نمود.

علاوه برین انگلیس ها بطرول و بنزین طیاره را نیز بنام مواد جنگی از هند بریتانوی به افغانستان ممنوع قرار دادند و برای متخلفین جریمه های سنگینی تعیین نمودند که هیچگاه در سرحدات آزاد سابقه نداشت.

نپذیرفتن و نادیده گرفتن مشوره های حکومت کابل

حکومت افغانستان در دوران اغتشاش هم برای حفظ امنیت دیپلمات های انگلیسی و هم برای مراقبت از فعالیت های خرابکارانه شان چند بار به آنها مشوره داد تا به جاهای امن نقل مکان کنند، اما انگلیس ها برای اینکه در فعالیت هایشان دست باز داشته باشند و امکانات شناسائی و کشف روابط شانرا تقلیل داده باشند، این مشوره های دولت را نه تنها نادیده گرفتند، بلکه آنرا بشدت رد کردند. درین رابطه به چند سند از آرشیف اسناد محرمانه انگلستان توجه کنید: سفیر انگلیس در تلگرام ۲۲ دسمبر ۱۹۲۸ خود نوشت که حکومت افغانستان در دوران نه روز گذشته با من تماسی نگرفته بود. امروز معین وزارت خارجه با من تماس گرفته و مشوره داد که برای تضمین امنیت با مأمورین خود برای چند روزی به هوتلی در کابل نقل مکان کنم. (۱۰) ما بصورت مکمل برای سه روز در محاصره اغتشاشیون و سرزمینی قرار داشتیم که تحت کنترل هیچ کسی نبوده و برای چهار روز تحت گلوله باری شدید بودیم. با بودن درین جا من فکر مینمک کدام خطری امنیت مارا تهدید نمیکند، خصوصاً که باغیان از همان آغاز با دقت تقدس سفارت مارا مراعات کرده اند. من به معین گفتم که من و کارمندان مردانه نمیتوانیم سفارت را ترک کنیم. من بر پیشنهاد تأسیس یک پوسته نظامی افغان هم در خاک [سفارت] بریتانیا شدیداً احتجاج کردم. (۱۱) از یک تلگرام دیگر سفیر انگلیس که به تاریخ ۲۵ دسمبر ۱۹۲۸ فرستاده شده است نیز معلوم میشود که بعد از آنکه سفارت انگلیس، که در جوار مرکز قوای حبیب الله کلکانی قرار داشت، مورد اصابت مرمی های تفنگداران دولتی قرار گرفت، سفیر انگلیس یکبار دیگر پیشنهاد غلام یحیی خان مدیر سیاسی وزارت خارجه را مبنی بر انتقال سفارت به «هوتل ولی» رد نموده گفت که سفرای بریتانیا بدون امر حکومت خود شان سفارت هایشان را ترک نموده نمیتوانند. (۱۲)

در یک تلگرام دیگر از قونسل انگلیس در قندهار میخوانیم که حتی وزارت خارجه افغانستان مجبور شد محمود خان قونسل انگلیس در قندهار را که با پوسته قونسلگری به کابل میرفت، بتاريخ ۲۲ دسمبر ۱۹۲۸ به بهانه خرابی وضع امنیتی سرک قندهار کابل در غزنی نگهدارد. قونسلگری مذکور از عدم همکاری مقامات دولتی افغان در غزنی شکایت نموده از سفارت هدایت میخواست که آیا در غزنی بماند یا به قندهار برگردد. (۱۳) در یک تلگرام دیگر سفیر انگلیس هم مکتوبی از وزارت خارجه افغانستان ضمیمه شده است که در آن وزارت خارجه افغانستان بتاريخ ۲۶ نومبر ۱۹۲۸ به علت خرابی اوضاع و سوزیات قوا در جلال آباد، خواسته بود تا قونسل بریتانیا در جلال آباد برای حدود یک هفته به کابل خواسته شود. (۱۴) سفیر انگلیس در مکتوب جوابیه ۲۷ نومبر خود جواب منفی داد و نوشت که نمیداند وارد شدن قوای قومی به نفع حکومت در شهر جلال آباد چه ربطی با خواستن قونسل انگلیس به کابل دارد. او درین شرایط جلال آباد را ترک نخواهد کرد. اما دیری نگذشته بود که قونسل انگلیس در جلال آباد، محمد جهانگیرخان، بعد از تکمیل پلان هایش که آتش سوزی تعمیر قونسلگری و تعمیر تاریخی سراج العمارت را نیز در برداشت، به منزل نقیب صاحب بغداد، یکی از روحانیون پرنفوذ که در آن وقت در چهارباغ، هشت میل خارج از شهر جلال آباد، بسر میبرد، پناه برد.

اطمینان مصئونیت سفارت انگلیس توسط اغتشاشیون

کمیشنر عمومی ایالت سرحدی شمال غربی در تلگرامش با اطمینان کامل مینویسد که «اگر کدام مداخله خارجی [از طرف روس ها] صورت نگیرد، سفارت انگلستان از آسیب محفوظ خواهد ماند. آنها [اغتشاشیون] مطمئن اند که امان الله خان را از تخت خواهند انداخت و دلیلی برای مداخله حکومت بریتانیا باقی نخواهد ماند. بر مصئونیت «دکه» و آرامش در سمت داخلی سرحد میتوان حساب کرد.» (۱۵) سفیر انگلستان در کابل نیز در تلگرامی بر خورد اغتشاشیون و مخالفین حکومت امانی ربا سفارت انگلیس پیوسته خیلی مؤدبانه خوانده است. «آنها به من نوشته و شخصاً هم اطمینان داده اند که به سفارت هیچ نوع آسیبی نخواهد رسید.» (۱۶)

علاوه برین سفیر انگلیس در تلگرام ساعت ۵ و ۳۰ بعد از ظهر ۱۴ جنوری خود نوشت که «ساعت ۴ و ۳۰ بعد از ظهر امروز یک موتر کلان مملو از ملا ها با بیرغ های سفید از پیش روی دروازه سفارت بطرف باغ بالا رفتند. تحت آتش توپ و تفنگ از هر دو طرف، آنها توانستند بدون کدام خسارتی با افراد خط مقدم بچه سقاو تماس بگیرند. آنها بعد از آن با چند صد نفر از اغتشاشیون به شهر برگشتند... من امشب تدابیر احتیاطی خاص گرفته ام. محمد عثمان خان والی سابق قندهار و حضرت صاحب شوربازار یک خانه کوچک بیرون از دروازه سفارت را اشغال نموده و بمن پیغام فرستاده اند که ما درینجا میمانیم تا شما را در شب از دزدان محافظت کنیم.» (۱۷)

بدست آوردن غیرقانونی تلگرام ها و مراسلات رژیم امانی

حکومت بریتانیا و هند بریتانوی برای بدست آوردن اطلاعات لازم و دانستن پلانه‌ها و اقدامات رژیم امانی با استفاده از امکانات استخباراتی خود تلگرام ها و مکاتیب رسمی آنها را تحت نظارت داشتند. یک نمونه بارز این اقدام آنها تلگرام مؤرخ ۱۵ جنوری ۱۹۲۹ کمشنر عمومی ایالت سرحدی شمال غربی به کابل و بلوچستان میباشد که در آن قبل از رسیدن اطلاع رسمی از نمایندگی های سیاسی افغانستان، حتی متن دري تلگرام وزارت خارجه افغانستان به سفارت های افغانی در پاریس، برلین، روم، لندن، و قونسلگری عمومی دهلی را بدست آورده و ضمیمه تلگرام خود به کابل و بلوچستان فرستادند. درین تلگرام گفته شده بود که «اعلیحضرت امان الله خان برای خاتمه دادن به انقلابات اندرونی مملکت که نتیجه سو تفاهم بود، به رضا و رغبت و اراده کامله خود، خود را از عهده سلطنت افغانستان خلع کرده و برادر بزرگ شانرا، سردار عنایت الله خان، برای اجرای امور سلطنت معرفی فرمودند. ملت و ارکان حکومت و علما و سرداران ذات مبارک شانرا به سلطنت افغانستان قبول و بیعت نموده و رسماً پادشاه افغانستان شناخته شدند. بنابراین از کیفیت جریان امور به شما اطلاع داده شد تا به حکومت متعلقه رسماً اطلاع بدهید و اطمینان بدهید که مناسبات خارجه افغانستان همیشه با دول دوست ما یکسان خواهد بود.» شماره ۱۰۶۱ مؤرخ ۲۴ جدی . (۱۸)

(ادامه دارد)

یادداشت ها و مأخذ:

- (۱). قابل یادآوریست که همفریز بعد از ختم موفقانه مأموریتش در افغانستان بحیث کمشنر عمومی بریتانیا به عراق رفت و بعد از قرارداد سال ۱۹۳۲ انگلستان با عراق که خود او امضا کرد، بحیث اولین سفیر انگلستان در عراق تعیین شد.
- (۲). اسناد محرمانه استخبارات انگلیس، آرشیف هند بریتانوی، دوسیه شماره ۲۱۲ ایف، سال ۱۹۳۰.
- (۳). مجددی، فضل غنی (۱۹۹۷). افغانستان در عهد اعلیحضرت امان الله خان، صفحات ۳۰۰ و ۳۰۱.
- (۴). غبار، میر غلام محمد (۱۳۶۶). افغانستان در مسیر تاریخ (جلد اول)، صفحات ۸۱۴-۸۱۵.
- (۵). رشتیا، سید قاسم (۱۳۷۸)، نادر چگونه به پادشاهی رسید؟، ص ۲۶.
- (۶). همانجا، صفحات ۲۷ و ۲۸.
- (۷). اسناد محرمانه آرشیف انگلستان، تلگرام شماره ۴۳۱ سی مؤرخ ۱۵ دسمبر ۱۹۲۸.
- (۸). (1999). McChesney, Robert D. کابل تحت محاصره: گزارش فیض محمد از قیام سال ۱۹۲۹، ص ۲۶.
- (۹). اسناد محرمانه آرشیف انگلستان، تلگرام شماره 1687 نایب السلطنه هند به وزیر خارجه امور هند.
- (۱۰). تعمیر جدید سفارت انگلیس حدود سه و نیم میل خارج از دیوار های شهر کابل و در مجاورت فعالیت های مخالفین مسلح دولت قرار داشت. این تعمیر در سال ۱۹۲۶ ساخته شده و دارای باغ و میدان وسیع ساحه ۲۳ ایکر (معادل با ۹۳۰۷۷ متر مربع) را احتوا میکرد. چگونگی آتش سوزی در تعمیر سابقه سفارت و انتقال به سفارت جدید داستان دلچسپ دیگریست که در جای مناسب دیگر به آن اشاره خواهد شد.
- (۱۱). اسناد محرمانه آرشیف انگلستان، تلگرام شماره ۲۲۵ مؤرخ ۲۳ دسمبر سفارت کابل به وزارت خارجه در لندن.
- (۱۲). همانجا، تلگرام های شماره ۱۱۶ و ۸۱۴ مؤرخ ۲۴ و ۲۵ دسمبر ۱۹۲۸ سفارت انگلستان در کابل.
- (۱۳). همانجا، تلگرام شماره ۲۸۸ مؤرخ ۲۶ دسمبر ۱۹۲۸ قونسلگری انگلیس در قندهار.
- (۱۴). اسناد محرمانه آرشیف انگلستان، تلگرام مؤرخ ۸ جنوری ۱۹۲۹، L/P&S/10/1301
- (۱۵). اسناد محرمانه آرشیف انگلستان، تلگرام شماره ۷۰ سی مؤرخ ۲۰ دسمبر ۱۹۲۸ کمشنر عمومی از پشاور.
- (۱۶). اسناد محرمانه آرشیف انگلستان، تلگرام شماره ۲۲۲ مؤرخ ۲۳ دسمبر ۱۹۲۸ سفارت انگلستان در کابل به دفتر خارجه در لندن.

د پانو شمیره: له 5 تر 6

(۱۷) . اسناد محرمانه آرشیف انگلستان، تلگرام شماره ۴۶، مؤرخ ۱۴ جنوری ۱۹۲۹ سفیر کابل به وزارت خارجه در لندن .

(۱۸) . اسناد محرمانه آرشیف انگلستان، تلگرام شماره ۴۸ – این، مؤرخ ۱۵ جنوری ۱۹۲۹ کمیشنر عمومی ایالت سرحدی شمال غربی.

د پانو شمیره: له 6 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادښت: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ